

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA
PREVENTIVA EFECTUADA A LA RAMBLA DE
CANALETES, NÚM. 134-138.

BARCELONA (BARCELONÈS)

Codi MHCB: 019/07

Dates de la intervenció: 6 al 8 de febrer de 2007.

Carles Navarro i Barberán

Febrer de 2007

ÍNDEX

1. Fitxa tècnica -----	3
2. Situació del jaciment -----	4
3. Notícies històriques i intervencions anteriors -----	6
4. Motivacions i objectius de la intervenció -----	11
5. Metodologia -----	13
6. Descripció dels treballs realitzats -----	14
7. Conclusions -----	16
8. Bibliografia -----	17

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

1. Fitxa tècnica

NOM DE LA INTERVENCIÓ	Rambla de Canaletes, núm. 134-138
UBICACIÓ	Districte de Ciutat Vella Barcelona
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430750 Y: 4582039 Z: 13.913 m. s. n. m.
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control i/o excavació
DATES D'INTERVENCIÓ	6 al 8 de febrer de 2007
PROMOTOR	FECSA ENDESA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: Carles Navarro i Barberán

2. Situació del jaciment

El seguiment arqueològic que s'ha efectuat, i del qual presentem la memòria, s'ha portat a terme al sector del portal de Santa Anna de la muralla medieval de la Rambla, concretament al tram més alt de La Rambla, també anomenada Rambla de Canaletes o dels Estudis, en un indret amb terrenys quaternaris.

El terme municipal de Barcelona se situa bàsicament sobre una superfície gairebé plana (el Pla de Barcelona). El Pla s'expandeix cap al nord-est i el sud-oest fins als límits naturals que marquen les artèries fluvials del Besòs i del Llobregat. Les coordenades entre les quals s'estén són 2°7' a 2°11' de longitud est de Greenwich i 41°22' a 41°27' de latitud nord.¹

La funció de capital de Barcelona ha estat sens dubte afavorida per la situació geogràfica del Pla, on conflueixen els dos grans eixos de comunicació que travessen en direcció nord - sud la Catalunya central (el Llobregat i l'eix dels rius Besòs - Congost - Ter); accedeixen a la ciutat a través del congost de Martorell, el primer, i del coll de Finestrelles, sota el turó de Montcada, el segon².

En aquesta plana, quasi completament urbanitzada avui, es destaquen unes zones clarament distingibles³:

- a) El nucli antic, que restà clos fins a la desaparició de les muralles, a mitjans del segle XIX. Proper a la mar, està dominat pel sud pel gran promontori de Montjuïc, que s'aixeca suaument sobre el Pla i cau bruscament sobre la mar, facilitant així la defensa del litoral. En aquesta zona hi podem diferenciar tres àrees:
 - un nucli central, damunt el Mont Tàber, que correspon a la primitiva ciutat romana.
 - al voltant d'aquest nucli central trobem tot un seguit de petites viles que es van formar en època medieval i que s'inclogueren

¹ SANZ, 1988, pàg. 19 i 21.

² AA. VV., 1982, pàg. 68.

³ AA. VV., 1982, pàg. 68.

dins el perímetre de les muralles aixecades els segles XIII-XIV: les vilanoves del Pi, de Santa Anna, de la Mercè, de Sant Cugat, de Sant Pere, de Santa Maria del Mar o dels Arcs, entre d'altres.

- els darrers sectors del nucli antic de la ciutat, és a dir, la Rambla i el Raval, que començaren a ser urbanitzats quan van quedar inclosos dins del tercer recinte fortificat, entre la segona meitat del segle XIV i la primera del XV. És en aquesta àrea on s'ha realitzat el seguiment de què és objecte aquesta memòria.
- b) Una sèrie de petits nuclis de poblament més densos, antics pobles forans creats a l'entorn de la ciutat, sense possibilitat d'aproximar-se a la Barcelona emmurallada per evidents raons estratègiques. No fou fins a darreries del segle XIX i principis del XX, una vegada enderrocades les muralles, que anaren essent annexionats a la ciutat.
- c) Una àmplia zona quadriculada, de carrers amples, planificada a la segona meitat del segle XIX (l'Eixample del Pla Cerdà), quan caigueren les muralles medievals que encotillaven el creixement urbanístic de la ciutat. L'Eixample va representar la unió entre la Barcelona vella i els municipis del Pla (que, com ja hem dit, acabarien formant part de la ciutat a partir de la fi del segle), i permeté alhora el creixement demogràfic i urbanístic modern, ultrapassat els darrers decennis per un creixement sovint caòtic i incontrolat que ha arribat, amb caràcter marcadament suburbial, als racons més extrems de la plana i ha amenaçat tota la muntanya.

3. Notícies històriques i intervencions anteriors

Notícies històriques

Com ja s'ha esmentat la intervenció arqueològica preventiva afectarà a al tram superior de La Rambla. Per tant, serà interessant emmarcar-los dins una realitat més àmplia i no solament com a carrers aïllats, de manera que es pugui entendre millor el seu significat històric.

En els seus orígens, La Rambla havia estat un rieral format per aigües provinents de les muntanyes que coronaven el pla de la ciutat per ponent i migdia. De fet, el mot "rambla" el trobem com a forma catalanitzada del terme àrab *rambla* la qual significava torrent, rieral o curs d'aigua.

La ciutat de Barcelona des del segle IV estava encerclada per la muralla romana. Ja des de mitjans del segle XI la població havia desbordat el recinte murallat i s'havia estès pel territori circumdant; inicialment seguint camins que arrencaven de les quatre portes obertes en la fortificació i més tard ocupant bona part dels espais intermedis.

Aquesta també fou l'època d'implantació dels grans convents com el de Sant Francesc o Santa Caterina, ocupant així grans espais a les afores de la ciutat i aglutinant al seu costat zones de poblament.

Com a resultat de tot això, a la segona meitat del segle XIII la ciutat ocupava 150 hectàrees amb més de 30.000 habitants, de manera que Jaume I s'emprengué en la construcció d'una nova muralla que englobés els nous barris o *vilanoves*. Així doncs, ens trobem que en el 1248 ja hi havia un tram de la muralla que tancava els suburbis més importants – Santa Maria del Pi i Santa Maria del Mar –. Aquesta nova edificació a més de complir una missió defensiva també simbolitzava el poder i les llibertats del municipi.

De manera que La Rambla al segle XIII deixà de ser només un accident geogràfic fora de les muralles romanes i va passar a convertir-se en una defensa militar. Alhora, però, també esdevingué un obstacle important que impedí durant molt temps el creixement urbà pel cantó de ponent a més de convertir-se en línia de partició entre la ciutat vella i el nou suburbi o raval el qual es va anar formant lentament durant gairebé quatre segles.

Durant la construcció d'aquesta muralla de La Rambla s'adonaren que l'espai resguardat per la fortificació era reduït i que calia ampliar-lo. De manera que fou acordat construir un tercer cercle defensiu anomenat muralles del rei Pere III. Així que es produí l'ampliació del recinte murallat i es va construir la muralla del Raval, deixant la zona de La Rambla com una segona línia de defensa. El cinturó defensiu es va completar al segle XVI, amb la construcció de la muralla de mar⁴.

Durant els segles XVI i XVII les muralles de La Rambla es van mantenir intactes com a mur de defensa interior. De totes maneres, però, aquest sector de la muralla va perdre poc a poc la seva funcionalitat, com així ho documenta la presència d'habitatges adossats a ella.

A més d'això l'antic torrent començava a tenir l'aspecte de carrer gràcies a l'edificació, pel costa del Raval, de construccions monàstiques que van convertir La Rambla en una via de convents. També hi havia edificis públics com la Universitat o Estudi General davant la Porta de Santa Anna; el teatre de la Santa Creu al Pla dels Ollers; i a la part més pròxima al mar, la foneria dels canons.

El moment en què es podria començar a considerar La Rambla com a un carrer seria a partir del segle XVIII, quan es dóna permís per edificar cases a l'espai ocupat per les muralles. Al 1772 foren enderrocades les muralles entre les Drassanes i la porta dels Ollers i a les darreries de segle s'urbanitzà el carrer. Així doncs La Rambla es convertí en una passeig.

La importància d'aquest carrer augmentà amb les successives reformes que hi tingueren lloc: el 1824 s'inaugurà el carrer Ferran; 1844 fou construït el teatre del Liceu; i el 1848 la plaça Reial. Les muralles van anar essent enderrocades de mica en mica.

Així doncs, el nou passeig fou lloc de residència de nobles i comerciants enriquits, amb exemples com el palau de la Virreina o el Moja. Malgrat la nova imatge, La Rambla mantingué el seu caràcter conventual, amb convents ja existents com el de Santa Mònica o d'altres nous com el dels Caputxins del 1718.

⁴ CIRICI, A. 1985.

Finalment l'alineació actual del carrer tingué efecte en ser derrocades totalment totes les fortificacions entre els anys 1848 i 1856.

A més de la història general de La Rambla de Barcelona seria interessant centrar-nos una mica més en la part alta d'aquesta, lloc on es va desenvolupar el seguiment en qüestió. Aquesta zona es coneguda com a **Rambla dels Estudis**, això es deu a què en aquest espai hi havia l'Estudi General o Universitat situat a la vora de les torres del Porta de Santa Anna. Aquesta institució fou fundada per Martí I el 1402 i reformada per Alfons el Magnànim el 1450. L'edifici en qüestió va ser construït a mitjans del segle XVI i l'emperador Carles V col·locà la primera pedra el 1536. Felip V suprimí la universitat barcelonina i convertí l'edifici en caserna. El 1843 fou enderrocat per tal d'obrir a les muralles la Porta d'Isabel II⁵.

Intervencions anteriors

Pel que fa als **antecedents arqueològics** s'hauria d'esmentar l'existència de diverses intervencions al llarg de La Rambla. En primer lloc trobaríem la intervenció al pàrquing Alarcón S. A. (Josefa Huertas, 1997), situat al carrer Escudellers. Aquest pàrquing comportava l'ocupació del subsòl de la plaça Joaquim Xirau i del Frontó Colom, així com l'obertura d'una rampa d'accés a La Rambla de Santa Mònica/Plaça del Teatre. En aquest cas es va poder documentar més de 20 metres del tram de la muralla del segle XIII, alhora es va poder comprovar la tècnica constructiva usada.

Una segona intervenció també realitzada per Josefa Huertas es portà a terme durant les obres de reforma i edificació en la parcel·la situada al número 70 de La Rambla. En aquesta ocasió es trobà un fragment de la muralla medieval situat entre el carrer Ferran i el Pla de la Boqueria, d'uns 7.5 metres de longitud i una alçada de 3 metres així com també fragments de ceràmica vidrada i els decorats en verd i manganès.

⁵ TRIAY, V. 2004.

També sembla ser que hi hauria hagut una tercera intervenció en la zona de La Rambla al davant de l'antic centre del Sepu al realitzar una habitació soterrada per a la col·locació de diversos transformadors elèctrics. En aquest s'haurien trobat restes de la muralla de Jaume I, però no s'ha pogut trobar en el Servei d'Arqueologia de la Generalitat la memòria en qüestió.

També seria interessant tenir en compte la intervenció portada a terme deguda a la construcció d'un ascensor dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya al carrer Pelai 62, tot just a tocar amb La Rambla, (Pere Lluís Artigues, 2001). Aquí es va poder documentar una part del tram i una torre circular de la muralla de Pere el Cerimoniós del segle XIV.

Finalment, i degut a la seva proximitat a la nostra rasa, fem menció de la necròpolis d'època alt-imperial romana, situada a la Plaça Vila de Madrid, excavada en un primer moment entre els anys 1956-57.

4. Motivacions i objectius de la intervenció

El seguiment arqueològic de la present memòria es va originar arran d'una obra promoguda per l'empresa FECSA-ENDESA, i adjudicats a l'empresa sub-contractada ESPELSA, per tal de realitzar una estesa de cable subterrani (amb número d'expedient municipal: BAFECZ 0228894). Com que l'àrea afectada forma part d'una Zona d'Interès Arqueològic i d'alt valor històric de la ciutat de Barcelona, es va plantejar la necessitat de realitzar una intervenció arqueològica preventiva.

El control arqueològic de l'obra s'encarregà a l'empresa de gestió arqueològica ATICS, S. L., i l'arqueòleg Carles Navarro en va assumir la direcció tècnica. Els treballs de control es dugueren a terme entre els dies 6 i 8 de febrer de 2007, sota la supervisió del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona. Pel que fa als treballs de la realització de la rasa i d'estesa de cable, van ser executats per l'empresa Especialidades Eléctricas, S.A. (ESPELSA).

Amb el seguiment arqueològic, es pretenia, d'una banda, localitzar i documentar possibles restes patrimonials que poguessin veure's afectades per l'actuació urbanística, i, de l'altra banda, i relacionat amb la primera, obtenir la màxima informació possible de l'àrea afectada per tal de complementar els estudis realitzats fins a l'actualitat. En aquest sentit s'ha de tenir en compte que:

- a) Es troba dins una de les zones pertanyent al *suburbium* de la ciutat romana.
- b) En troba en el sector extrem del portal de Santa Anna, en la muralla que delimitava un dels primers recintes murats en època medieval, als segles XIII-XIV.
- c) Es troba en el lloc de pas d'una important via de comunicació, provablement ja des d'època romana.

- d) Es una zona propera i seguint el mateix traçat viari es localitza la necròpolis romana de la Plaça Vila de Madrid.

- e) En aquest sector del carrer es localitzava l'antic edifici de l'Estudi General des de principis del segle XV.

5. Metodologia

Tal i com el Museu d'Història de la Ciutat de Barcelona especifica, en aquesta intervenció arqueològica s'ha utilitzat el mètode de registre ideat per Edward C. Harris⁶ i Andrea Carandini⁷.

Es tracta d'una metodologia sistemàtica que consisteix a registrar objectivament els estrats que s'exhumen, amb l'objectiu d'entendre'n la formació, delimitació i ordre de deposició. Per a fer-ho, es numera els estrats sota el nom d'"unitat estratigràfica" (u. e.), de manera que se'ls individualitza uns dels altres. Cada u. e. es registra en una fitxa on s'indiquen les dades que permeten la seva correcta identificació i descripció (ubicació en el jaciment, característiques físiques, posició física respecte a la resta d'u. e. del jaciment amb les quals es relaciona).

Aquest mètode també inclou la realització de material gràfic: planimetria d'una banda i fotografia de l'altra. La planimetria es concreta en plantes i seccions, les quals ens donen, respectivament, una visió diacrònica i una de sincrònica de les troballes realitzades. Pel que fa al material fotogràfic, és imprescindible per a la constància visual dels treballs realitzats.

Cal esmentar també el tractament que es dona al material arqueològic, si n'apareix durant els treballs d'excavació (no és aquest el cas del seguiment de la present memòria). En primer lloc, es renta amb aigua (sempre que sigui possible per les característiques del material) i se sigla cada peça, per tal de deixar constància del seu lloc de procedència (la sigla consisteix en el codi del jaciment – amb l'any– i la unitat estratigràfica a què pertany el material). I, en segon lloc, les peces preferents, és a dir, aquelles que tenen forma o una decoració prou important, es dibuixen i reben un número, per tal que quedin individualitzades.

⁶ HARRIS, 1991.

⁷ CARANDINI, 1997.

6. Descripció dels treballs realitzats

El seguiment arqueològic s'efectuà entre els dies 6 i 8 de febrer de 2007.

El procediment de treball va consistir, en primer lloc, en l'extracció del paviment actualment en ús i dels nivells de preparació mitjançant martell compressor, per procedir tot seguit al buidatge de la rasa de manera manual, utilitzant pic i pala.

La rasa que es va portar a terme, d'uns 33 m. de llargada 0.40 cm d'amplada i uns 0.75 cm. de fondària, va ser anomenada Rasa 100. Cal destacar que durant la seva execució es van englobar dues cales de comprovació (una davant de la finca núm. 134, i l'altra davant la finca núm. 138.

Com que aquestes dues cales, passaren finalment a formar part de la rasa 100, no se'ls ha donat tractament diferenciat.

Es va documentar la següent estratigrafia:

- El nivell de paviment actualment en ús a la Rambla de Canaletes (U.E. 101), format per peces de panot quadrat, de 20 x 20 cm. i 4 cm. de gruix.
- La U.E 102, consistent en un nivell de preparació del paviment actualment en ús al carrer a la Rambla. Aquest nivell estava format per una capa 6 cm. de gruix de morter de ciment.
- La U.E. 103, correspon a un segon nivell de preparació del paviment actualment en ús a la Rambla en aquest cas de formigó. Presentava una potència de 15 cm.
- La U.E. 104. coincideix amb un estrat format per sauló de color marró ataronjat amb sorres i restes de material constructiu contemporani. Correspon al rebliment de rases recents realitzades per a la instal·lació de serveis, molts d'ells encara en ús en l'actualitat (serveis d'electricitat, aigua i gas). L'estrat s'estenia més enllà de la

cota màxima de profunditat de la rasa, d'uns 75 cm., de mitjana, per sota del nivell de sòl actual (és a dir, que prosseguia més enllà de 13.163 m. s. n. m.).

7. Conclusions

El control arqueològic efectuat a la Rambla de Canaletes, núm. 134-138, va servir per constatar la inexistència d'estructures arqueològiques a la zona afectada (aquesta afirmació, és clar, és vàlida únicament fins a la profunditat màxima de 75 cm. respecte el nivell de sòl actual que es va assolir durant la intervenció).

En concret, únicament es documentà el paviment actualment en ús al carrer i la seva preparació (unitats estratigràfiques 101, 102 i 103), així com un nivell de rebliment de rases de serveis contemporanis format per sauló aportat (U.E. 104).

Així doncs, es pot concloure que la intervenció arqueològica ha tingut resultats negatius, ja que no només no han aparegut estructures d'interès des d'un punt de vista arqueològic, sinó que tampoc no s'ha recuperat material arqueològic.

De fet, les pròpies característiques de la intervenció (l'escassa profunditat a què s'ha instal·lat la canalització elèctrica –que ha impedit arribar al nivell geològic–, els reduïts 40 cm. d'amplada de la rasa i l'abundant presència de serveis) han dificultat l'obtenció de resultats més útils per a respondre els interrogants plantejats al voltant del poblament i de l'urbanisme de la zona al llarg de la història. En qualsevol cas, però, cal no descartar la possibilitat que hi hagi restes arqueològiques a la zona intervinguda en un nivell inferior als 13.163 m. s. n. m. a què s'ha aprofundit.

8. Bibliografia

- AA. VV. (1969-1980): *Gran enciclopèdia catalana*. 15 vol. Edicions 62 – Enciclopèdia Catalana, S. A. Barcelona.
- AA. VV. (1982): *Gran geografia comarcal de Catalunya. Volum 8: El Barcelonès i el Baix Llobregat*. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AA. VV. (1985): *Passat i present de Barcelona (II). Materials per a l'estudi del medi urbà*. Publicacions i edicions de la Universitat de Barcelona. Barcelona.
- AA. VV. (1993): “Intervencions a Barcino (1982-1989)”, a *Anuari d'intervencions arqueològiques a Catalunya. Època romana, Antiguitat tardana. Campanyes 1982-1989*. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.
- AA. VV. (1999): *Els Barris de Barcelona. Volum I. Ciutat Vella. L'Eixample*. Ajuntament de Barcelona i Enciclopèdia Catalana. Barcelona.
- AJUNTAMENT DE BARCELONA. *BCNPIC: Punt d'informació cartogràfica de Barcelona*. <<http://www.bcn.es/cgi-bin/pt.pl?url=/guia/bcnpicc.html>> (consultada el 10 de febrer de 2007).
- AMADES, Joan (1984): *Històries i llegendes de Barcelona. Passejada pels carrers de la ciutat vella. Volum II*. Edicions 62. Barcelona.
- ARTIGUES i CONESA, Pere Lluís (2002): *Memòria del seguiment arqueològic de la construcció d'un ascensor dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya davant el C/ Pelai número 62. Barcelona (Barcelonès). Octubre – novembre – desembre 2001*. Àrea de Coneixement i Recerca. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- CARANDINI, Andrea (1997): *Historias en la tierra. Manual de excavación arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- CIRICI, Alexandre (1985): *Barcelona pam a pam*. Editorial Teide S.A. Barcelona. Setena edició.

- FABRE, Jaume; i HUERTAS CLAVERIA, Josep Maria (1977): *Tots els barris de Barcelona. Volum V: L'Eixample i la Barcelona Vella*. Edicions 62. Barcelona.
- GARCIA ESPUCHE, Albert; i GUÀRDIA BASSOLS, Manuel (1986): *Espai i societat a la Barcelona preindustrial*. Edicions de la Magrana. Barcelona.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT DE POLÍTICA TERRITORIAL I OBRES PÚBLIQUES: *Hipermapa. Atlas electrònic de Catalunya*. <<http://www10.gencat.net/ptop/AppJava/cat/actuacions/territori/hipermapa.jsp>> (consultada el 10 de febrer de 2007).
- GUÀRDIA, Manuel; i GARCIA ESPUCHE, Albert (1992): "Consolidació d'una estructura urbana; 1300-1516". A: *Història de Barcelona. Volum 3: La ciutat consolidada (segles XIV i XV)*. Dirigit per Sobrequés i Callicó, Jaume. Enciclopèdia Catalana i Ajuntament de Barcelona. Barcelona. Pàg. 35-72.
- HARRIS, Edward C. (1991): *Principios de estratigrafía arqueológica*. Crítica. Barcelona.
- HUERTAS, Josefa; RODRÍGUEZ, Marta (2000): "Muralla medieval de Barcelona: Darreres intervencions arqueològiques". A: *1r Congrés d'arqueologia medieval i moderna a Catalunya. Actes*. Associació Catalana per a la Recerca en Arqueologia Medieval. Igualada. Pàg. 16-23.
- HURTADO, Víctor; MESTRE, Jesús; i MISERACHS, Toni (1995): *Atlas d'història de Catalunya*. Edicions 62. Barcelona.
- MEDINA GUERRERO, Esther (2002): *Memòria d'intervenció arqueològica als Carrers d'En Roca 34-36 i Portaferrissa 4-16, de (Barcelona)*. Servei d'Arqueologia. Generalitat de Catalunya. Inèdita.
- MIRÓ i ALAIX, Carme (2005): "Balanz anual de l'activitat arqueològica a la ciutat (setembre 2003 - desembre 2004)". *Quaderns d'arqueologia i història de la ciutat de Barcelona, època II, any 2005, núm. 01*: pàg. 133-149.

- PALET i MARTÍNEZ, Josep Maria (1997): *Estudi territorial del Pla de Barcelona. Estructuració i evolució del territori entre l'època ibero-romana i l'altmedieval segles II-I aC – X-XI dC*. Centre d'Arqueologia de la Ciutat, Institut de Cultura. Barcelona.

- SANZ PARERA, Miquel (1988): *El Pla de Barcelona. Constitució i característiques físiques*. Amelia Romero, editora. Sant Cugat del Vallès.

ANNEXES

Repertori estratigràfic

Documentació gràfica

- **Documentació fotogràfica**
- **Documentació planimètrica**

Repertori estratigràfic

Fitxa d'unitat estratigràfica				U. E. : 101.
Sector: Rasa 100.		Codi MHCB: 019/07	Cronologia: Contemporània.	
DEFINICIÓ :	Paviment actualment en ús a la Rambla de Canaletes			
DESCRIPCIÓ :	Format per peces de panot quadrat de 20 x 20 x 4 cm Apareixia a partir de 13.873 m. s. n. m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		És reblert per	
	Cobreix a	102.	És cobert per	
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'unitat estratigràfica				U. E. : 102.
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia: Contemporània.	
DEFINICIÓ :	Preparació del paviment actualment en ús al a la Rambla de Canaletes			
DESCRIPCIÓ :	Capa irregular de morter de ciment de 6 cm. de potència. Es documentà aproximadament entre 13.813 m. s. n. m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQUÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		És reblert per	
	Cobreix a	103.	És cobert per	101.
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'unitat estratigràfica				U. E. : 103.
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia: Contemporània.	
DEFINICIÓ :	Preparació del paviment actualment en ús a la Rambla de Canaletes.			
DESCRIPCIÓ :	Formigó, amb una potència variable de 15 cm. Apareixia aproximadament entre 13.663 m. s. n. m.			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		És reblert per	
	Cobreix a	104.	És cobert per	102.
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Fitxa d'unitat estratigràfica				U. E. : 104.
Sector: Rasa 100.		Fase: --	Cronologia: Contemporània.	
DEFINICIÓ :	Nivell de rebliment de rases de servei recents.			
DESCRIPCIÓ :	Sauló de color marró ataronjat amb soores i restes de material constructiu contemporani (maons, plaques protecció FECSA). Cobria serveis contemporanis (aigua, gas i llum). L'estrat s'estenia més enllà de la cota màxima de profunditat de la rasa, 13.163 m. s. n. m.).			
MATERIAL DIRECTOR :				
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a	
	Rebleix a		És reblert per	
	Cobreix a		És cobert per	103.
	Talla a		Tallat per	
	Es recolza a		Se li recolza	
	S'entrega a		Se li entrega	

Documentació fotogràfica i planimetria

Fotografia núm. 1.

Vista general de la zona intervinguda, mirant al nord-oest.

Fotografia núm. 2.

Obrer treballant amb el martell compressor a la Rasa 100. Fotografia efectuada mirant l'oest.

Fotografia núm. 3.

Obrer treballant amb la pala a la Rasa 100. Fotografia realitzada mirant al nord-oest.

Fotografia núm. 4.

Rasa 100 ja buidada fins a la cota màxima de profunditat. Fotografia realitzada mirant al nord-oest.

Fotografia núm. 5.

Rasa 100, amb els cables estesos. Fotografia realitzada mirant al nord-oest.

Fotografia núm. 6.

Rasa 100, cata de connexió. Fotografia realitzada mirant al nord-oest.

Documentació planimètrica

Localització: La Rambla, 134-138 (Dt. 1: CIUTAT VELLA)
Ref. cadastral: 0821119DF3802B. Full 1/500: P176 (actual.: 09/02/2007)
Escala aprox.: 1/2000
Data emissió: 12/02/2007

Figura A.

En verd, zona objecte de la intervenció arqueològica preventiva. Escala 1:2000

Figura B. En negra, planta Rasa 100.